

sentit en català en la llengua comuna té contorns una mica laxos, car no sempre es limita a un cim elevat: no sense raó admet Fabra «un puig cobert d'arbres» com trad. acceptable de l'angl. «a hill covered with trees» (*Gramàtica Anglesa*, 1924, p. 178). Dintre d'a-

queixos límits amples, i reconeixent que hi ha divergències locals en importants detalls, podem donar puig com un mot encara persistent pertot a totes les terres de la llengua.

Sens dubte enlloc resta tan vivaç com en el bisbat de Girona, especialment a l'Emp., i a les Illes (no descartant-ne Eiv. «monte», PzCabr.): a l'Alt Empordà es diu també de turonets bastant baixos (*puig de la Pedralta, puig de Samuel* etc., Garriguella, 1958) i amb possibilitat d'improvisar-hi intensius de tota mena: «el puig de Llorí no és més que un *pučəŋi*» Palau-saverdera, 1958 (cosa que no es faria pas a Bna.): molts també a Boadella (1939), *puig de Sallfóra* a Requesens (1934) etc., sovint molt petits: «el mas Faveta és dalt d'un puig» (que no arriba a tenir 20 m. alt. sobre la mar), Belcaire, 1958.

També a les Illes té vitalitat molt més gran que en el Barcelonès: p. ex., a Mallorca, el veiem aplicat des dels cims més grans (*Puig Tomir, Puig Major, Puig de Galatzó* amb el *puig des caragol* per allà mateix, Arx. Lluís Salvador, 243), fins a molts d'alçada ben modesta; allà, el diminutiu analògic *putxet* (del qual ha quedat un exemplar petrificat en els alts de Bna.) es presenta molt vivaç: «hi ha un *pučšt* allà ---», diferent d'un *turó* (Bunyola), *es pučšt de Son ---* (Algaida, Capdepera, Sineu), «Es Tres *Putxets*» (Capdepera), un *putgetó* (Puigpunyent, 1963-64). *Pugerol*.

En la zona central, el mot ha restat molt reduït a la petrificació toponímica, no encara a la Selva i Montnegre (*Puig d'Horsavinyà*). Però cap al Gaià reprèn bastant: per allà *turó* és més nombrós, però torna a abundar bastant com a genèric: *Puig de Pervère, Puig de l'Aranyó* a Masllorènc, el *Puig de Gallissà* vora Valls mateix. La pronúncia davant consonant és sobretot *puč*, però en alguns rodals de l'alt país es diu, p. ex., *Puifpedrós* a La Guàrdia d'Ares (Segre amunt, 1957).

En plural el mot és *púits* en el NE., però *púcus* cap al Sud, i en el P. Val. (que és de les terres de poca vitalitat, però en reprèn bastant a les zones tirant cap a la Marina) *púços* (*As Púços* a Margalida). D'aquí, potser per contaminació de *bony*, s'ha extret a la zona ross. oriental, una forma *búcu* vulgar, més aviat 'munt de terra' que veritable puig: el *Butxo* d'en Bonet a Banyuls dels Aspres; 'turonet prominent': «aquest *búcu* d'aquí?» Vallmanya; «la serra de Força-Ral té dos *búcus*: la Capella i la Cisterna», Nefiac; «el primer, el segon i el tercer *flare* són tres *búcus* de muntanya, a continuació de la Torre de Talteüll» Barcarès (on també hi havia qui deia *púcus*). Però a l'Alta Cerdanya ja res d'això; car el que deien a Ro era un diminutiu *pučó* («Camp del *pučó*», 1959).

Dins les llengües romàniques, el mot equivalent del nostre puig es presenta vivament sobretot en l'occità *pueg, puei*, i en el fr. *pui*, als quals s'afegeix, com a ge-

nèric toponímic, l'arag. *pueyo* (no a Castella, on *poyo* ha pres el sentit de 'pedris');¹ *poggio* té també el sentit de «colle alto» en italià (*poggetto* ja S. XIV), però amb molta menys vitalitat que en cat. i gallo-romànic. N'hi ha, però, sobretot, en el centre d'Itàlia: força noms de lloc menors en *Poggio*- (com ara *Poggio del Sole*, partida de Viterbo) (veg. els treballs epigràfics de G. Fiorelli en *Memorie dell'Accad. dei Lincei*, 1878, p. 731).

DERIV.: *Pujol* [*puiol*, 977, Balari, *Orig.*, 38], «forteðam facere in ipso *puçol*» Espluga de Fr., a. 1150 (MiretS, *El més antic text*, p. 14). Modernament resta viu (fora del parlar empobrit d'alguns barcelonins i gent d'altres ciutats) com la millor denominació del turonet d'alçada mitjana i cim aplatat, franco-castellà *colline, colina*, angl. *hill*, al. *hügel*, ll. *collis*: «una boyra com de foc vaporisat, baxava des dels *pujols* a la vall», EmVilanova (*Entre Fam.*, 171); «seu la casa al repeu d'un petit *pujol*, sobre 'l camí ral de Vall-llo-sell», MrnVayreda (*Sang Nova* I, xii, 83); «el cercle que enronda la vall, tombant per Rentón, llevant-se altra vegada muntanya amunt, per ensorrar-se en el freu més llunyà del Port de Somosierra, i tornar-se a aixecar en els *pujols* de Santa Ana i els badius de Canència, fins al Portijol i la Hoya del Nido», «entre Córdova i Sevilla --- tot el paisatge és delicat, fi, allisades les terres pel vent, amb *pujols* sense rases, com si els solcs dels conreus ---», Coromines (*Supèrbia* v, *A Recés*, p. 241; *Diari* 29-XII-1935); «ésser, en el cor del temps, un destí de collita, / que agenolla son or ran dels foscos *pujols*», Ag. Bartra (*L'Evangelí del Vent*, 152, v. 3).

En el parlar rural modern, també el trobem pel migdia del Princ., més aviat com a genèric toponímic (el *Pužol Rodó*, Montferri, 1964), i així segueix endins del P. Val.: tinc nota a mà del terme de CastPna. (un parell a la part alta, al principi de l'horta: *puçól* de Gasset etc., 1961). Molt corrent a tot Mall., i usat ben vivament com a apel·latiu, quasi pertot ben pronunciat, car fins i tot a Sineu, on n'hi ha un que pronuncien *pučól* de Son Tanasso (121 alt., mapa Masc., 1918), m'expliquen «és un *puçól*». I a Eivissa, més dens que enlloc («cerro, otero», PzCabr.), p. ex. *es puçól* d'en Pep, StVicent de Sa Cala, i no menys apel·latiu: «damunt *es pužulšt* aquell hi ha *Can Pou des Pujol*» (StJosep de Sa Talaia).

Pujolar [1055], collectiu, sobretot en el sentit de 'tirallonga de pujols': «--- un canal llarg --- que s'obre en el golf de Mèxic, i s'endinsa i eixampla en una gran badia, resguardada, per un llarg *pujolar*, del mar lliure», Coromines (diari d'Amèrica, nov. 1930). *Pujolet*.

Pujal [890, llatinitzat]: «per ipsum *puiallem* de Beders» [agregat de Bellver de Cerd.], *InvLC* (108), «ipsum *puialem* de Beders» (Balari, *Orig.*, 38), *puçal* 1159, 1218, *Pujals* 1170 (i molts més *InvLC*); «als *puçals* --- als *pujals*» Alt Conflent, princ. S. XIII, PPujol, *DocVgUrg.*, 7.1, 7.13. A la Vall d'Aneu és viu fins avui amb el sentit propi, designant una mena de puig, com a genèric, amb la *ž* normal en la fonètica del país: *Lo Pujâl de Roca*, Isavarre, i fins apel·latiu «un *pujâl*